

ANMELDELSER

Democracy Against the Odds

Michael A. Seeberg
Aarhus: Politica 2014

Anmeldt av JOAKIM EKMAN

Professor, Centre for Baltic and East European Studies, Södertörns högskola
joakim.ekman@sh.se

Den 7 februari 2014 försvarade Michael A. Seeberg sin doktorsavhandling vid Institut for Statskundskab, Århus universitet. Avhandlingen bär titeln *Democracy Against the Odds* och består i den otryckta versionen (290 sid) av inte mindre än sex ensamförfattade uppsatser och en lång introduktion eller kapp. Vid tidpunkten för disputationen var tre av uppsatserna publicerade eller accepterade för publikation, i *Political Studies Review* (Seeberg 2013a), *Democratization* (Seeberg 2013b) och *Australian Journal of Political Science* (Seeberg 2014).

Seeberg vill med sin avhandling lämna ett bidrag till forskningen om demokratisering och mer specifikt ge oss en förklaring till varför vissa länder «mot alla odds» lyckas etablera en demokratisk ordning. Demokratiseringslitteraturen har nämligen föreslagit en rad generella lärdomar om förutsättningarna för en lyckad demokratisering, och kanske främst just dessa: länder som har en relativt god socioekonomisk utveckling och som rent geografiskt ligger nära andra länder som är demokratiska har goda chanser att själva få uppleva en demokratisering. Fattiga länder, omgivna av grannländer som styrs av auktoritära regimer har på motsvarande sätt sämre chanser att demokratiseras.

Likväl finns det undantag: länder med relativt låg grad av socioekonomisk utveckling omgivna av icke-demokratiska grannländer, som detta till trots – mot oddsen, således – har etablerat någon slags demokratisk ordning som dessutom visat sig kunna bestå över tid.

Hur ska förekomsten av sådana avvikande eller oförväntade demokratier («deviant democracies») förklaras? Forskningsfrågan är direkt inspirerad av ett specialnummer av *Democratization* från 2008, som diskuterade de «avvikande fall» av demokrati som man kunnat observera i Benin, Botswana, Costa Rica, Indien och Mongoliet. Seeberg nöjer sig dock inte med en motsvarande analys av ett fåtal fall, utan har gått mer grundligt tillväga. Till att börja med har Seeberg gått igenom den existerande litteratu-

ren på området. Vilka av världens länder har i olika sammanhang klassificerats som «deviant democracies»? Genomgången antyder en viss brist på samstämmighet, men det tycks handla om någonting mellan 14–34 länder, under de senaste årtiondena. Genomgången av tidigare forskning kompletteras med en egen analys av 159 länder (under tidsperioden 1993–2008) vilken bygger på tre etablerade demokratiindex. Seeberg identifierar på det viset en hel rad länder som uppfyller de uppställda kriterierna, det vill säga demokratier som existerar trots avsaknaden av sådana grundförutsättningar som demokratiseringslitteraturen talar om. Bland dessa «deviant democracies» återfinns exempelvis Mongoliet, Indien, Ghana och Turkiet.

Den kvantitativa analysen övergår därefter till en rad fallstudier, som mer i detalj försöker utröna exakt vad det är för mekanismer som får «deviant democracies» att fungera. Det bud Seeberg kommer med är att vi ska vara särskilt uppmärksamma på de politiska partiernas interna organisation och deras förankring i civilsamhället. Närmare bestämt är det, för det första, partiernas organisatoriska karaktär vi ska se på: ett partisystem bestående av organisatoriskt starka och ideologiskt «genuina» partier går hand i hand med en demokratisk politisk kultur. Partiledarskapets benägenhet att acceptera kompromisser är här av central betydelse. Kompromisser är en del av det demokratiska spelet: partier kan acceptera att förlora val om de litar på att framtida val kommer att äga rum, och åter ge dem en chans att erövra regeringsmakten.

Kopplingarna till civilsamhället skapar för det andra en bro mellan vanliga medborgare, grupper i samhället, organisationer och den politiska eliten. Här finns ett visst inslag av maktindelning. Täta kopplingar mellan partier och det civila samhället kan ge en viss möjlighet för civilsamhällesaktörer att granska och begränsa den politiska makten.

De specifika kopplingarna mellan civilsamhället och de politiska partierna kan se olika ut i olika länder, men enkelt uttryckt är denna relation nyckeln till att förklara hur demokrati kan fungera, också i länder med – enligt demokratiseringslitteraturen – ogynnsamma förutsättningar. Detta utgör avhandlingens centrala teoretiska bidrag: ett förslag på ett nytt analytiskt ramverk som kan hjälpa demokratiseringsforskningen att bättre förstå vissa politiska processer och utfall, som man tidigare närmast har betraktat som «avvikande fall».

Möjligtvis skulle man kunna beskylla Seeberg för en viss vaghet i framställningen av vad det är i relationen mellan partier och civilsamhälle som räknas. Exakt vad innebär det att partier bör vara «rotade i» eller ha täta kopplingar till civilsamhället, och exakt vad består «civilsamhället» av? Medier, till exempel, ges en ganska undanskymd plats i avhandlingen.

Denna vaghet till trots förtjänar avhandlingen huvudsakligen beröm. Kombinationen av en omfattande kvantitativ analys av «avvikande fall»

och de mer ingående fallstudierna ger en solid uppbackning åt förslaget på en ny teoretisk analysram. Framtida studier får utvisa hur pass användbar denna analysram är i olika kontexter, men jag skulle hävda att analysramen mycket väl skulle kunna användas för att bättre förstå dynamiken i så kallade hybridregimer där oppositionen – trots förekomsten av reell konkurrens i samband med valen – har svårt att på allvar utmana den sittande regeringen. Det är inte sällan just länken till civilsamhället som brister.

Seeberg förtjänar vidare beröm för att han inte stannar där, utan också analyserar motsvarigheten till «deviant democracies» i länder som faktiskt har sådana förutsättningar som litteraturen på området anger som gynnsamma för demokratiutveckling – en relativt hög nivå av socioekonomisk utveckling, geografisk närhet till demokratiska stater och en utsatthet för ett internationellt tryck att demokratiseras – men som trots detta är auktoritärt styrda länder. Seeberg kallar dessa för «anomalous autocracies», alltså avvikande fall av auktoritära styrelseskick. Vitryssland är ett typiskt exempel. Bland de fall av avvikande autokratier som Seeberg identifierar under perioden 1975–2008 återfinns även Albanien, Bosnien–Hercegovina, Kina och Singapore.

I avsnitten om dessa avvikande fall av auktoritära styrelseskick för Seeberg ett intressant resonemang om hur de politiska eliterna agerar för att stå emot ett internationellt tryck att demokratiseras. Auktoritära eliter kan fungera som «gatekeepers» och aktivt motverka påtryckningar i demokratisk riktning genom sin (varierande grad av) kontroll över statens resurser och maktmedel. Samtidigt är detta också en fråga om den «auktoritära kompetens» som politiska ledare har, i varierande utsträckning, vilket exempelvis fallet Vitryssland illustrerar.

Avslutningsvis kan det nämnas att Seebergs avhandling kan ses som en produkt av en väldigt väl fungerande forskningsmiljö vid Århus universitet, där forskning om demokratisering och auktoritära regimer – i Afrika och Östeuropa och på andra håll – ges stort utrymme. Jag vill varmt rekommendera alla med ett intresse för internationell politik och demokratiseringsfrågor att läsa Seebergs utmärkta avhandling.

Litteratur

- Seeberg, Michael (2013a) Foundations of Political Order in Emerging Democracies, *Political Studies Review* 11(1): 39–52.
- Seeberg, Michael (2013b) Mapping deviant democracy, *Democratization*, online first 22 Feb 2013, DOI:10.1080/13510347.2012.755516.
- Seeberg, Michael (2014) Mapping anomalous democracies during the Cold War, *Australian Journal of Political Science* 49(1): 102–110.